

Opracowanie: r.pr. Barbara Pietrzyk-Tobiasz

INFOPACK

Zrozumieć samorząd terytorialny – i działać lokalnie!

Skuteczni już na starcie! - projekt popularyzacji postaw obywatelskich w środowisku uczniowskim - Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2025 r. od Ministra Edukacji Narodowej w ramach konkursu „Młodzi obywatele” na podstawie umowy zawartej 21 lipca 2025 r. Wartość dofinansowania: 162 700 PLN. Całkowita wartość zadania: 180 800 PLN.

I. Czym jest samorząd terytorialny?

Podstawa działania samorządu terytorialnego
= Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 15. [Decentralizacja władzy publicznej]

1. Ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej.
2. Zasadniczy podział terytorialny państwa uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze lub kulturowe i zapewniający jednostkom terytorialnym zdolność wykonywania zadań publicznych określa ustawa.

Art. 16. [Samorząd terytorialny]

1. Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową.
2. Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Samorząd terytorialny – art. 163-172 Konstytucji RP

Definicja samorządu terytorialnego

Samorząd terytorialny to istniejąca z mocy prawa forma samorządności lokalnej, tworzona przez ogół mieszkańców danego obszaru, którzy bezpośrednio lub za pomocą wybranych przez siebie organów zarządzają sprawami społeczności oraz realizują inne zadania w zakresie administracji publicznej przekazane przez ustawodawcę.

Definicja decentralizacji

Decentralizacja to sposób zorganizowania administracji publicznej, polegająca na przeniesieniu części uprawnień władczych i kompetencji na organy niższego szczebla, które wykonują prawem powierzone zadania samodzielnie i niezależnie.

W świetle postanowień Konstytucji RP stanowi ona **zasadę ustrojową** naszego państwa.

II. Zasady ogólne działania samorządu terytorialnego

Charakterystyka samorządu terytorialnego w Polsce:

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych (**domniemanie zadań samorządu terytorialnego**)

Posiadanie **osobowości prawnej** – zdolność do bycia podmiotem praw i obowiązków (art. 165 ust. 1 Konstytucji RP)

Demokratyczna organizacja pochodząca częściowo z **wyborów** powszechnych

- Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.
- Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym (art. 369 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy)

Wykonywanie w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność ściśle określonych zadań z zakresu administracji publicznej

Względna **samodzielność** podlegająca nadzorowi i kontrolowana przez niezawisłe sądownictwo oraz obligatoryjne członkostwo wszystkich mieszkańców samorządu terytorialnego

(Źródło: J. Matwiejuk, *Samorząd terytorialny w Polsce* (w:) *Człowiek i prawo międzynarodowe. Księga dedykowana Profesorowi Bogdanowi Wierzbickiemu*, red. nauk. Maciej Perkowski, Janusz Szymański, Mieczysława Zdanowicz, Białystok 2014)

Nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego

- Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia **legalności**.
- Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.
- Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

Prawo jednostek samorządu terytorialnego do zrzeszania się

- Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo zrzeszania się.

Stanowienie prawa

Wśród źródeł powszechnie obowiązującego prawa znajdują się **akty prawa miejscowego**.

Art. 94. [Akty prawa miejscowego]

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, **na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie**, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

ustawy ustrojowe poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego i ustawa o administracji rządowej w województwie

Przykłady aktów prawa miejscowego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnym

Pamiętaj! Akty prawa miejscowego są:

- źródłem powszechnie obowiązującego prawa (obowiązują wszystkich obywateli, ale mają ograniczony terytorialnie zasięg obowiązywania, np. na terenie danej gminy)
- zajmują one pozycję zależną w hierarchii źródeł prawa
- upoważnienie dla lokalnego prawodawstwa zawarte być musi w ustawie (musi istnieć ustawowa norma kompetencyjna)

III. Jednostki samorządu terytorialnego

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa

WOJEWÓDZTWO

V

POWIAT

V

GMINA

Mapa jednostek samorządu terytorialnego

1. GMINA

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

- Zgodnie z Konstytucją, gmina jest **podstawową** jednostką samorządu terytorialnego.
- Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego (domniemanie kompetencji na rzecz gminy).
- Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.
- O ustroju gminy stanowi jej **statut**.

Zadania gminy

- **Zadania własne**

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

1. ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
2. gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
3. wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
4. działalności w zakresie telekomunikacji;
5. lokalnego transportu zbiorowego;
6. ochrony zdrowia;
7. pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
8. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
9. gminnego budownictwa mieszkaniowego;
10. edukacji publicznej;
11. kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
12. kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
13. targowisk i hal targowych;
14. zieleni gminnej i zadrzewień;

1. cmentarzy gminnych;
2. porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
3. ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym tworzenia i utrzymywania zasobów ochrony ludności, z wyłączeniem zadań określonych w ustawie z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej;
4. utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
5. polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
6. polityki senioralnej;
7. wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
8. promocji gminy;
9. współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
10. współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

- **Zadania zlecone**

Organy gminy

Rada gminy

- Organ **stanowiąco-kontrolny gminy**.
- Uchwały rady gminy zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- Kadencja rady gminy trwa **5 lat** licząc od dnia wyboru.
- Liczebność rady gminy zależy od liczby mieszkańców zamieszkujących w danej gminie.
- Do wyłącznej właściwości rady gminy należy m.in. uchwalanie statutu gminy, uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu, uchwalanie planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalanie programów gospodarczych, podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów.
- Rada gminy kontroluje działalność wójta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy; w tym celu powołuje **komisję rewizyjną**.
- Rada gminy ustanawia **akty prawa miejscowego** w formie uchwał.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta)

- Organ **wykonawczy** gminy.
- Kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy i upływa z dniem upływu kadencji rady gminy.
- Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa.
- Do zadań wójta należy w szczególności:
 - przygotowywanie projektów uchwał rady gminy;
 - określanie sposobu wykonywania uchwał;
 - gospodarowanie mieniem komunalnym;
 - wykonywanie budżetu;
 - zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.
- W realizacji zadań własnych gminy wójt podlega wyłącznie radzie gminy.
- Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz.
- W przypadku niecierpiącym zwłoki wójt może wydać przepisy porządkowe w formie zarządzenia.

Burmistrz

w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy (np. Burmistrz Miasta Lubartów, Burmistrz Miasta Kock)

Prezydent

miasta w miastach powyżej 100 000 mieszkańców (np. Warszawa, Lublin, Toruń)

Nadzór: Organami nadzoru są **Prezes Rady Ministrów i wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa.

Obsługa administracyjna gminy: **URZĄD GMINY**

2. POWIAT

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

- Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową.
- O ustroju powiatu stanowi jego **statut**.

Zadania powiatu

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

1. edukacji publicznej;
2. promocji i ochrony zdrowia;
3. pomocy społecznej;
4. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
5. polityki prorodzinnej;
6. wspierania osób niepełnosprawnych;
7. polityki senioralnej;
8. transportu zbiorowego i dróg publicznych;
9. kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
10. kultury fizycznej i turystyki;
11. geodezji, kartografii i katastru;
12. gospodarki nieruchomościami;
13. administracji architektoniczno-budowlanej;
14. gospodarki wodnej;
15. ochrony środowiska i przyrody;
16. rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
17. porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli;
18. ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, a także ochrony ludności i obrony cywilnej;

1. przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
2. ochrony praw konsumenta;
3. utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
4. obronności;
5. promocji powiatu;
6. współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
7. działalności w zakresie telekomunikacji.

WAŻNE! Ustawy mogą określać niektóre sprawy należące do zakresu działania powiatu jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez powiat.

WAŻNE! Zadania powiatu **NIE MOGĄ** naruszać zakresu działania gmin.

Organy powiatu

Rada powiatu

- Rada powiatu jest organem **stanowiącym i kontrolnym** powiatu.
- Kadencja rady trwa 5 lat, licząc od dnia wyborów.
- Radni wybierani są w wyborach **bezpośrednich**.
- W skład rady powiatu wchodzi radni w liczbie piętnastu w powiatach liczących do 40 000 mieszkańców oraz po dwóch na każde kolejne rozpoczęte 20 000 mieszkańców, ale nie więcej niż dwudziestu dziewięciu radnych.
- Odwołanie rady powiatu przed upływem kadencji następuje w drodze referendum powiatowego
- Do wyłącznej właściwości rady powiatu należy min.: stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym statutu powiatu; wybór i odwołanie zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia jego przewodniczącego; uchwalanie budżetu powiatu; rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium dla zarządu z tego tytułu, podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów (domniemanie kompetencji).

- Rada powiatu kontroluje działalność zarządu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych. W tym celu powołuje **komisję rewizyjną**.
- Uchwały rady i zarządu powiatu zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady (zarządu), w głosowaniu jawnym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.
- Rada powiatu może stanowić **akty prawa miejscowego** w formie uchwał.

Zarząd powiatu

- Organ wykonawczy powiatu.
- Na jego czele stoi **STAROSTA**.
- Rada powiatu wybiera zarząd w liczbie od 3 do 5 osób, w tym starostę i wicestarostę, w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy.
- Zarząd powiatu wykonuje uchwały rady powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa. Do zadań zarządu powiatu należy w szczególności: przygotowywanie i wykonywanie projektów uchwał rady; gospodarowanie mieniem powiatu; wykonywanie budżetu powiatu.
- W realizacji zadań zarząd powiatu podlega wyłącznie radzie powiatu.
- Zarząd może wydawać w wypadkach niecierpiących zwłoki powiatowe przepisy porządkowe.

Zadania starosty

- Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.
- Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży.

Rada powiatu powołuje i odwołuje skarbnika powiatu na wniosek starosty.

Nadzór: Nadzór nad działalnością powiatu sprawuje **Prezes Rady Ministrów** oraz **wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa.

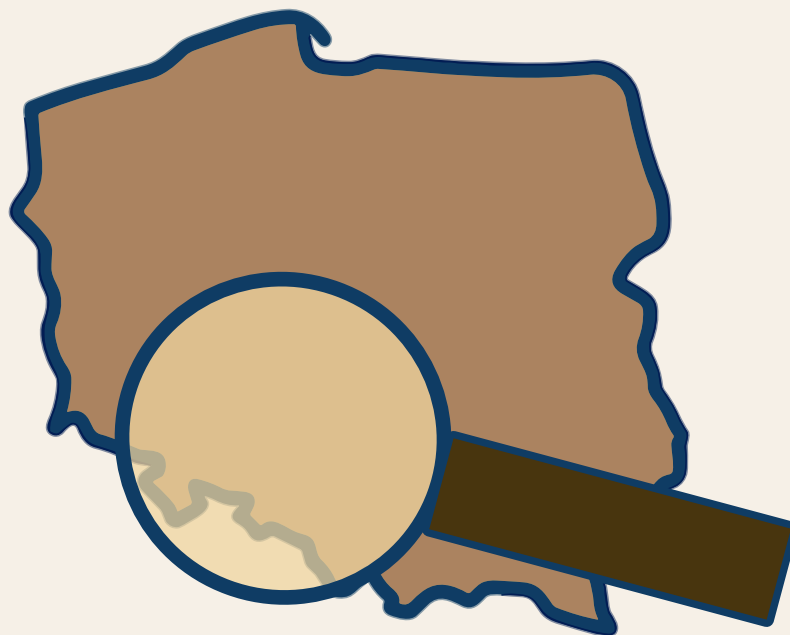
Obsługa: **STAROSTWO POWIATOWE**

3. WOJEWÓDZTWO

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

- Mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową.
- SAMODZIELNOŚĆ - Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności powiatu i gminy.

- NIEZALEŻNOŚĆ - Organy samorządu województwa nie stanowią wobec powiatu i gminy organów nadzoru lub kontroli oraz nie są organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym.
- Ustrój województwa jako jednostki samorządu terytorialnego określa **statut** województwa uchwalony po uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Zadania województwa

- Samorząd województwa określa strategię rozwoju województwa.
- Samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa.
- Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie:

- 1) edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego;
- 2) promocji i ochrony zdrowia;
- 3) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 4) pomocy społecznej;
- 5) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 6) polityki prorodzinnej;
- 7) polityki senioralnej;
- 8) modernizacji terenów wiejskich;
- 9) zagospodarowania przestrzennego;
- 10) ochrony środowiska;
- 11) transportu zbiorowego i dróg publicznych;
- 12) kultury fizycznej i turystyki;
- 13) ochrony praw konsumentów;
- 14) obronności;
- 15) bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- 16) przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- 17) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 18) ochrony roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Organy województwa

Sejmik województwa

- Sejmik województwa jest **organem stanowiącym i kontrolnym województwa**.
- Kadencja sejmiku województwa trwa **5 lat**, licząc od dnia wyborów.
- W skład sejmiku województwa wchodzi radni wybrani w wyborach **bezpośrednich** w liczbie trzydziestu w województwach liczących do 2 000 000 mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500 000 mieszkańców.
- W sprawie odwołania sejmiku województwa przed upływem kadencji rozstrzyga się wyłącznie w drodze referendum wojewódzkiego.
- Do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy m.in.: stanowienie aktów prawa miejscowego, w szczególności: statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim, zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej; uchwalanie strategii rozwoju województwa; uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa; uchwalanie budżetu województwa; rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa; wybór i odwołanie zarządu województwa oraz ustalanie wynagrodzenia marszałka województwa; powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka województwa, skarbnika województwa, który jest głównym księgowym budżetu województwa.
- Uchwały sejmiku województwa zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu jawnym lub jawnym imiennym, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.
- Sejmik województwa obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego sejmiku w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.
- Sejmik województwa kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. W tym celu powołuje **komisję rewizyjną**.

Zarząd województwa

- Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa.
- W skład zarządu województwa, liczącego 5 osób, wchodzi **MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA** jako jego przewodniczący, wicemarszałek lub 2 wicemarszałków i pozostali członkowie.
- Sejmik województwa wybiera zarząd województwa, w tym marszałka województwa i nie więcej niż 2 wicemarszałków, w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez właściwy organ wyborczy.
- Do zadań zarządu województwa należy w szczególności: wykonywanie uchwał sejmiku województwa; gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo; przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa; przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, audytu krajobrazowego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz ich wykonywanie
- **Zadania marszałka województwa:** Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz.

Sejmik województwa powołuje i odwołuje skarbnika województwa (głównego księgowego budżetu województwa), na wniosek marszałka województwa, bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym.

Nadzór: Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawuje **Prezes Rady Ministrów i wojewoda**, a w zakresie spraw finansowych - regionalna izba obrachunkowa.

Obsługa: **URZĄD MARSZAŁKOWSKI**

PAMIĘTAJ! Marszałek województwa ≠ WOJEWODA

Wojewoda jest przedstawicielem Rady Ministrów oraz zwierzchnikiem **rządowej** administracji zespolonej w województwie.

IV. UDZIAŁ OBYWATELI W DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Czy obywatele mogą aktywnie działać w samorządzie terytorialnym?

TAK!

1. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza

= to prawo do złożenia projektu uchwały przysługujące mieszkańcom gminy/powiatu/województwa, posiadającym czynne prawa wyborcze do rady gminy/rady powiatu/sejmiku województwa

Gmina

Grupa ta musi liczyć:

1. w gminie do 5000 mieszkańców - co najmniej 100 osób;
2. w gminie do 20 000 mieszkańców - co najmniej 200 osób;
3. w gminie powyżej 20 000 mieszkańców - co najmniej 300 osób.

Powiat

Grupa ta musi liczyć:

1. w powiecie do 100 000 mieszkańców - co najmniej 300 osób;
2. w powiecie powyżej 100 000 mieszkańców - co najmniej 500 osób.

Województwo

Grupa mieszkańców musi liczyć co najmniej 1000 osób.

Ważne! Projekt uchwały zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej staje się przedmiotem obrad rady gminy/powiatu/sejmiku województwa na najbliższej sesji po złożeniu projektu, jednak nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia projektu.

2. Konsultacje z mieszkańcami

W wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach ważnych dla gminy/powiatu/województwa mogą być przeprowadzane na jej terytorium konsultacje z mieszkańcami gminy/powiatu/województwa.

3. Wnioski i petycje obywateli

Obywatele mogą składać wnioski i petycje, które rozpatruje rada gminy/rada powiatu/sejmik województwa. W tym celu powołuje komisję skarg, wniosków i petycji.

V. MŁODZIEŻOWA SAMORZĄDNOŚĆ LOKALNA

Gmina, powiat oraz województwo podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy/powiatu/województwa, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne.

Jak? Poprzez:

- **Młodzieżowe rady gminy**
- **Młodzieżowe rady powiatu**
- **Młodzieżowe sejmiki województwa**

Utworzenie młodzieżowej rady gminy/powiatu/sejmiku województwa

z własnej inicjatywy organu stanowiącego

na wniosek

- wójta/zarządu powiatu/zarządu województwa
- podmiotów reprezentujących zainteresowane środowiska, w szczególności:
 - organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, działających na terenie danej gminy/powiatu/województwa,
 - samorządu uczniowskiego lub samorządu studenckiego z terenu danej gminy/powiatu/województwa

Rola młodzieżowej rady gminy/powiatu/sejmiku województwa:

- konsultacyjna
- doradcza
- inicjatywna

Prawo do skierowania wniosku o podjęcie inicjatywy ustawodawczej

Młodzieżowa rada gminy/powiatu/sejmik województwa może zgłosić do uprawnionych podmiotów wniosek o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej. Tryb zgłaszania wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej określa statut gminy/powiatu/województwa lub odrębna uchwała rady gminy/powiatu/sejmiku województwa.

Prawo do kierowania zapytań

W sprawach dotyczących gminy/powiatu/województwa młodzieżowa rada gminy/powiatu/sejmik województwa może kierować zapytania lub wnioski w formie uchwały. Uchwała powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niej pytania. Wójt (starosta powiatu, marszałek województwa) lub osoba przez niego wyznaczona są obowiązani udzielić odpowiedzi na piśmie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania uchwały.

Prawo współuczestniczenia w realizacji polityki młodzieżowej

Młodzieżowa rada gminy/powiatu/sejmik województwa może współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej.

Do zadań młodzieżowej rady gminy/powiatu należy w szczególności:

- opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży;
- udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- monitorowanie realizacji dokumentów strategicznych gminy/powiatu/województwa na rzecz młodzieży;
- podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy/powiatu/sejmik województwa

Podstawa działania = STATUT

- zasady działania młodzieżowej rady gminy/powiatu/sejmiku województwa
- tryb i kryteria wyboru jej członków,
- zasady wygaśnięcia mandatu i odwołania członka młodzieżowej rady gminy/powiatu/sejmiku województwa

nadaje go **rada gminy/powiatu/sejmik województwa** (jeśli młodzieżowa rada lub sejmik jest tworzona na wniosek – to wnioskodawca może przedstawiać opinię w zakresie projektu statutu)

Opiekun młodzieżowej rady gminy/powiatu/ młodzieżowego sejmiku województwa

Młodzieżowa rada gminy/powiatu/sejmik województwa może posiadać opiekuna – wybiera go rada gminy/powiatu/sejmik województwa spośród kandydatów wskazanych przez młodzieżową radę gminy/powiatu/sejmik województwa.

Obsługę administracyjno-biurową młodzieżowej rady lub sejmiku zapewnia urząd gminy/starostwo powiatowe/urząd marszałkowski.

